

УДК 343.139:342.9

*Колінько Ц. В.,
аспірант Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ВСТАНОВЛЕНИЙ ПОРЯДОК УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ІСТОРИКО-ПРАВОВА ЕКСПОЗИЦІЯ

У статті простежено зміни законодавства та правової практики від початку зародження елементів юридичної відповідальності за порушення, що посягають на встановлений порядок управління, до сучасного періоду її швидкого розвитку в Україні. Виділено вісім періодів становлення і розвитку законодавства про адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері встановленого порядку управління на різних історичних етапах, кожний з яких піддано детальному науковому аналізу.

***Ключові слова:** адміністративна відповідальність, адміністративне правопорушення, встановлений порядок управління, суд, суддя, судовий розгляд справ.*

В статті просліджується изменения законодательства и правоприменительной практики с начала зарождения элементов юридической ответственности за нарушения, посягающие на установленный порядок управления, до современного периода ее быстрого развития в Украине. Выделено восемь периодов становления и развития законодательства об административной ответственности за правонарушения в сфере установленного порядка управления на разных исторических этапах, каждый из которых подвергся детальному научному анализу.

***Ключевые слова:** административная ответственность, административное правонарушение, установленный порядок управления, суд, судья, судебное рассмотрение дел.*

Актуальність теми. Важливою умовою забезпечення прав і свобод громадян в Україні, як суверенній і незалежній, демократичній, соціальної, правовій державі, є здійснення ретельного аналізу правозастосовної практики, а також підтримання усіх форм демократії.

Порядок реалізації громадянами їх прав і законних інтересів регламентується і охороняється нормами різних галузей права, в тому числі

і адміністративного. Саме засобами адміністративного права охороняються суспільні відносини, що виникають у зв'язку з дотриманням процедур реалізації громадянами їх прав, свобод і законних інтересів при взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування; у зв'язку з дотриманням порядку пересування громадян по території держави; з приводу забезпечення порядку і правил перебування інозе-

мних громадян та осіб без громадянства на території України; з приводу ведення, користування та зберігання офіційної документації; у зв'язку із невиконанням законних розпоряджень уповноважених осіб державних органів влади тощо. Іншими словами на адміністративне право покладається основний обов'язок щодо підтримання в належному стані встановлений в країні порядок управління.

Складність належного забезпечення порядку управління на сьогодні полягає в тому, що коло відносин, котрі потребують регулювання з боку держави, постійно зростає. Це в свою чергу передбачає застосування широкого спектру адміністративно-правових засобів, вагома роль серед яких належить адміністративній відповідальності.

Стан наукового дослідження.

Попри те, що питання розвитку правової регламентації адміністративної відповідальності за різного роду правопорушення (проступки) нарисовано окреслено у наукових роботах дослідників різних періодів, насамперед вчених-адміністративістів, а саме В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, В. М. Бевзенка, О. І. Безпалової, Ю. П. Битяка, В. В. Галуцька, В. М. Гарашука, Т. О. Гуржія, Р. А. Калюжного, О. Ф. Кобзаря, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, С. Ф. Константінова, О. В. Кузьменко, М. В. Лошицького, Р. С. Мельника, Т. П. Мінки, С. О. Мосьондза, О. М. Музичука, В. Я. Настюка, В. І. Олефіра, О. І. Остапенка, Д. В. Приймаченка, А. О. Собакаря, М. М. Тищенко, О. І. Харитонової, О. С. Юніна та ін., в сучасній правничій науці проблематику становлення та розвитку адміністративної відповідальності саме

за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління, відбито доволі фрагментарно та епізодично.

Мета статті. Тому публікацією власної розвідки маємо на меті простежити зміни законодавства та правової практики щодо становлення та розвитку законодавства про адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері встановленого порядку управління на різних історичних етапах.

Виклад основного матеріалу.

Встановлений порядок управління – правове поняття, що відображає такого роду управлінські відносини, які об'єктивно передбачають необхідність узгодження, упорядкування та регулювання відповідних процесів. Проблематика забезпечення належного порядку управління зумовлена складною системою взаємозв'язку адміністративного законодавства, адміністративного права та однійменної науки.

Перші норми, що ставлять під охорону порядок управління, виникли задовго до того, як стало використовуватися саме поняття - «порядок управління». У X-XI ст., коли єдина слов'янська держава - Київська Русь - переживала інерційну фазу свого розвитку, законодавець закріплював пріоритет «княжа слова» і встановлював відповідальність за самоуправні дії, маючи за мету не лише покарання винних, а й наповнення князівської скарбниці. Так, в найбільш відомому і значущому пам'ятнику давньоруського права «Руській Правді» передбачалася відповідальність за деякі самоуправні дії, тобто дії «без княжа слова» [1, с. 48].

З розпадом централізованої слов'янської держави найбільш зна-

чущими нормативними актами того часу, якими встановлювалася відповідальність за посягання на встановлений порядок управління, були Новгородська та Псковська судні грамоти. Характерним для них є те, що законодавець не робив різниці між посяганнями на порядок управління і діяльність суду, оскільки судові функції здійснювали багато органів управління. Так, в Псковській Судній грамоті, прийнятій у 1397 році, в одній із статей передбачалася відповідальність за насильницьке вторгнення в судові приміщення і за самоуправні дії проти спеціальних посадових осіб [1, с. 337-338].

Невеликий за чисельністю апарат управління в давньоруській державі, що безпосередньо обслуговував княжий двір, не потребував правової регламентації своєї діяльності. Будь-які виступи і протидія князівській владі жорстоко придушувалися; в подібних випадках застосовувалася безпосередня розправа без суду і слідства.

Також, передбачалися заходи, які були направлені на відгородження суду від стороннього впливу. Стаття 58 Псковської Судної грамоти встановлювала покарання у вигляді тримання в колодках, штрафу в пользу князя за самовільне та насильницьке вторгнення у приміщення суду, за нанесення ударів спеціальній посадовій особі, яка слідкувала за порядком у приміщенні суду [1, с. 369; 2; 3, с. 35-36].

Правовими нормами того часу передбачалися права та обов'язки сторін процесу, встановлювався процесуальний порядок розгляду. Захист в першу чергу представників феодальної аристократії та судових посадовців не означав розправу з

боку судових чиновників. Нормами права тієї епохи категорично заборонялися свавілля, самосуд, розправа над обвинуваченим. Якщо судовий чиновник здійснював подібні дії, то сам потрапляв під суд [1, с. 318; 2; 3, с. 35-36].

Окремо слід сказати, що більшість українських земель у XIV столітті опинилися у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої, тому правочини у сфері встановленого порядку управління врегульовувалися нормативними актами зазначених країн. Польські статuti Казимира Великого (XIV століття) закріплювали відповідальність за такі правочини майже у половині статей. Значне місце вони займали у Судебнику Казимира IV (1468 р.) та статутах Великого Князівства Литовського [4, с. 187; 5, с. 28-29].

Певні склади проступків у сфері встановленого порядку управління, насамперед правопорушення проти судової влади, з'являються в Судебніку 1497 р. Надалі Судебніком 1550 року встановлювалася відповідальність за такі правопорушення проти правосуддя, як: винесення суддею неправосудного рішення внаслідок отримання хабаря; завідомо неправдиве звинувачення судді в умисному неправосудді; завідомо необґрунтована скарга позивача на суддю, яка відмовила йому в позові з підстави його незаконності; неправдиве звинувачення осіб, які здійснювали судочинство, в самовільному збільшенні взимаемого судового мита, або інших зловживаннях; образа учасника судового розгляду [3, с. 36].

У результаті війни українського народу 1648 – 1654 рр. була створена незалежна держава, яку серед сучасних істориків прийнято назива-

ти Українською Козацькою Республікою. У ній було створено власну судову систему і судочинство, які існували навіть після входження Гетьманщини до складу Росії [6, с. 61; 5, с. 28-29] – у царській грамоті від 27 березня 1654 р. за Україною визнавалося право мати власні суди і судитися за правами, що склалися раніше [7]. Проте поступова диференціація органів публічної влади, що відбувалася у суспільстві, не могла не зачепити й судові органи: судові функції переходять до служб різних рівнів, потім з їхнього складу виділяються колегиї, які зосереджують у своїх руках ці функції [5, с. 28-29].

Державний механізм ще більш ускладнюється, коли на зміну ранньофеодальній приходить станово-представницька монархія. Відбувається подальший розвиток наказів центральних органів управління. Розширюється сфера державного примусу. У законодавстві з'являються нові види правопорушень: вчинення фальсифікацій, підписка, підробка документів і т.п. Їх поява свідчила про прагнення панівного класу впорядкувати відносини апарату управління з владою монарха і з населенням. При цьому, якщо для населення і нижчих посадових осіб передбачалися вельми суворі міри покарання за подібні порушення, то відносно вищих посадових осіб питання вирішувалося залежно від того, що «вказе государ» [8, с. 97-108].

З кінця XVIII ст. на території українських земель діяло Соборне Уложеніє 1649 р., яке передбачало відповідальність за широкий спектр дій проти «встановленого порядку управління», а саме: за виїзд в інші країни без документів («проїзних грамот»), підробка наказних листів,

грамот, печаток, користування підробленими листами, фальшивомонетництво, винесення неправосудного рішення, наклеп на суддю, неправдиве звинувачення судді у тяганині, порушення порядку під час судового розгляду, образа особи, що здійснює правосуддя тощо [8, с. 4].

Законодавче закріплення таких посягань свідчить про подальшу бюрократизацію апарату управління та встановлення контролю з боку органів державної влади за переміщенням підданих, посилення централізації державного управління.

За часів царювання Петра I перелік посягань проти «встановленого порядку управління» доповнюється діями, пов'язаними «з опором і непокорю по службі військовій і цивільній», зриванням і знищенням царських указів, лжесвідченням і помилковим доносом тощо [9, с. 83-125].

Вперше в законодавстві термін «порядок управління» зустрічається в Уложенні про покарання кримінальні та виправні 1845 року, де 75 статей, об'єднаних у сім глав, поміщені в розділ четвертий «Про злочини і проступки проти порядку управління». Хоча з цього документу і важко встановити відмінності між злочинами і проступками, сам факт прийняття такого кодифікованого акту свідчить про еволюцію первісного змісту порядку управління як об'єкта правової охорони та правового забезпечення державної управлінської діяльності.

Серед численних змін та доповнень до Уложення варто звернути увагу на прийняття 20 листопада 1864 р. Особливої частини Судових статутів про покарання, які накладаються мировими суддями, що фак-

тично стало праобразом сучасного кодексу про адміністративні правопорушення [10, с. 132].

Статут про покарання 1864 року вперше офіційно розмежував поняття «проступок» і «злочини». Провини, що посягають на встановлений порядок управління, були об'єднані в розділі II, а також главі V – порушення статуту про паспорти. Об'єктивна сторона дев'яти правопорушень порядку управління представляла собою протидію рішенням центрального уряду, регіональних органів влади, розпорядженням муніципальних установ. Протидія була пов'язана як з пасивною (непокорою), так і з активною формою вчинків (опір). Вина виражалася у формі прямого умислу. Найбільш суворі санкції - штраф до 300 руб. або арешт до 3-х місяців - передбачалися за такі проступки: скликання загальних зборів лікарняної каси без встановленого письмового повідомлення; непокоря посадовим особам залізничного транспорту; образа представників державної або муніципальної влади; пошкодження транспортних знаків. Грошове стягнення до 100 рублів або арешт до одного місяця передбачався за: умисне пошкодження офіційних геральдичних знаків і оголошень; навмисне пошкодження публічних пам'ятників; оприлюднення офіційних повідомлень без санкцій державних органів. Глава V Статуту про покарання передбачала приватні види посягань на порядок управління, об'єднаних за ознаками об'єктивної сторони. Найсуворіші майнові санкції і граничний термін покарання у вигляді арешту на строк до 3-х місяців були передбачені за самовільне залишення місця заслання або повернення в місце заслання. Серед

проступків, за які передбачалося накладення штрафу, було проживання в визначених законом 19 містах без внесення встановлених законом платежів, незважаючи на наявність правильно оформлених дозволів на проживання. Проживання без встановлених видів на проживання або з простроченими або неналежними документами, а також виїзд за кордон без паспортів також кваліфікувалося як проступки проти встановленого порядку управління, що тягли накладення штрафів. Адміністративне видворення з місць незаконного проживання застосовувалося додатково до основного покарання лише до осіб, які вчинили правопорушення. В якості суб'єктів вищезазначених проступків розглядалися посадові особи приватного права і фізичні особи, не наділені правомочностями посадових осіб [11, с. 50].

Статут про покарання 1864 р. не дотримувався суворих кодифікаційних принципів, внаслідок чого ряд проступків, що посягають на встановлений порядок управління, виявилися в інших розділах цього акта: проступки проти порядку і спокою; проступки, що посягають на громадський благоустрій; проступки, що порушують правила будівництва і транспортну діяльність тощо. Зауважимо, що подібний підхід був запозичений надалі законодавцем радянського і пострадянського періоду розвитку держави.

Після жовтня 1917 року розвиток законодавства з питань охорони порядку управління відбувалося за двома напрямками. З одного боку – видаються різноманітні декрети і постанови, що встановлюють відповідальність за деякі види посягань на порядок управління, а з іншого –

на місцях в порядку громадської ініціативи застосовуються своєрідні «місцеві» правові акти. Так, 18 грудня 1917 року постановою Наркомату юстиції РРФСР була встановлена адміністративна відповідальність за вчинки, пов'язані з використанням преси проти революції, проти народу [11, с. 52-53].

Робилися також спроби систематизації адміністративного законодавства. Норми, що встановлюють відповідальність за порушення проти порядку управління, увійшли до Адміністративного кодексу УРСР, який було затверджено ВУЦВК 12.10.1927 р. і введено у дію з 01.02.1928 р. Оскільки проект цього кодексу готував Народний комісаріат внутрішніх справ, зрозуміло, що він мав переважно правоохоронний («поліцейський») зміст, не враховуючи переважної більшості управлінських відносин [12, с. 82].

У довоєнний час союзний законодавець мав перевагу перед республіканським законодавцем, тому багато норм з питань охорони встановленого порядку управління приймалися ним. Так, 9 січня 1933 ЦВК і РНК СРСР приймають постанову «Про відповідальність за порушення правил обліку військовозобов'язаних і військовослужбовців» (з наступними доповненнями), 30 липня 1940 був прийнятий Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про відповідальність за порушення правил військового обліку», відповідно до якого військовозобов'язані (рядового і молодшого начальницького складу) піддавалися штрафу в адміністративному порядку в розмірі до 50 рублів, військовозобов'язані начальницького складу – штрафу до 100 рублів.

У роки Вітчизняної війни жорстка централізація управління, дисципліна і порядок були складовими ефективною діяльністю апарату управління. Була посилена відповідальність за деякі види посягань на порядок управління, серед яких: невиконання трудової повинності; невиконання приписів військових влад про час роботи підприємств; порушення порядку в'їзду і виїзду з місцевостей, оголошених на військовому положенні.

Новий етап розвитку законодавства про адміністративну відповідальність з питань охорони порядку управління відзначається в 60-х - початку 80-х років минулого століття. У цей період були прийняті такі нормативні акти як Укази Президії Верховної Ради СРСР: від 15 лютого 1962 року «Про посилення відповідальності за посягання на життя, здоров'я і гідність працівників міліції і народних дружинників»; від 26 липня 1966 року «Про адміністративний нагляд органів міліції за особами, звільненими з місць позбавлення волі»; постанови Ради Міністрів СРСР: від 28 серпня 1974 № 677 «Про затвердження положення про паспортну систему в СРСР»; від 23 липня 1975 р № 646 «Про встановлення єдиного порядку придбання, обліку і зберігання мисливських рушниць»; укази Президії Верховної Ради Української РСР: від 4 серпня 1966 року «Про відповідальність за порушення правил адміністративного нагляду», від 19 червня 1972 «Про заходи щодо посилення боротьби проти пияцтва і алкоголізму», та ін.

Основи законодавства Союзу СРСР і союзних республік про адміністративні правопорушення від 23 жовтня 1980 року фактично повер-

нули до вітчизняного законодавства термін «встановлений порядок управління» і він був використаний в республіканських кодексах про адміністративні правопорушення [13]. Так, у 1984 р. був прийнятий Кодекс України про адміністративні правопорушення, у главі 15 якого об'єднано склади адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління, кількість яких нараховує більше 100, що є найбільшою у даному кодифікованому акті [14].

Надалі законодавство про адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері встановленого порядку управління розвивалось переважно в напрямку доповнення наявного Кодексу України про адміністративні правопорушення новими складами.

Надії на необхідні та ефективні зміни в нормативно-правовому забезпеченні встановленого порядку управління покладаються на новий Кодекс України про адміністративні проступки [15]. Нажаль, детальний аналіз положень, викладених у Главі 25 проекту цього Кодексу (ст.ст. 509-573), дає підстави стверджувати, що і в ньому вищевказані протиріччя не усунуті [16].

Висновки. Таким чином, проведений аналіз історії розвитку адміністративної відповідальності за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління, та судового розгляду таких справ, дозволив виділити декілька етапів, що мають умовні хронологічні межі, а саме: перший (до 1845 р.) характеризується відсутністю легального виокремлення адміністративних правопорушень з числа всієї сукупності протиправних діянь, появою

перших нормативних актів, якими встановлювалася відповідальність за порушення порядку управління (Руська Правда, Польські статuti Казимира Великого та статuti Великого Князівства Литовського, Судебники 1497 та 1550 рр., Соборное Уложеніє 1649 р.; другий (від 1845 до 1864 р.) характеризується офіційним закріпленням у законодавстві терміну «порядок управління» (Уложеніє про покарання кримінальні та виправні 1845 року); третій (від 1864 р. до 20-х рр. ХХ ст.) пов'язаний із прийняттям Статуту про покарання 1864 р. та офіційним розмежуванням у законодавстві понять «проступок» та «злочин», об'єднанням в його II розділі провин, що посягають на встановлений порядок управління; четвертий (20-30 рр. ХХ ст.) ознаменований прийняттям Адміністративного кодексу УРСР, офіційним закріпленням у адміністративному законодавстві терміну «встановлений порядок управління» та появою перших наукових досліджень окресленої проблематики; п'ятий (40-70 рр. ХХ ст.) характеризується активізацією наукових досліджень проблем розгляду в судовому порядку адміністративних правопорушень (роботи І. Ф. Бартикова, П. С. Дагеля, П. Ф. Єлісейкіна, В. О. Кукліна, О. І. Нестерова, М. Я. Масленнікова); шостий (80-ті рр. ХХ ст.) – прийняття Основ законодавства Союзу РСР і союзних республік про адміністративні правопорушення (1980 р.) та Кодексу України про адміністративні правопорушення (1984 р.); сьомий (з поч. 90-рр. ХХ ст. і дотепер) відзначається бурхливим розвитком законодавства про адміністративну відповідальність, а також активізацією сучасних наукових досліджень проблем судо-

вого розгляду справ про адміністративні правопорушення, в тому числі й у сфері встановленого порядку управління (роботи О. М. Собоного, В. М. Скавроніка, Г. Б. Супруна, С. О. Короєда тощо).

Список використаних джерел

1. Российское законодательство X – XX веков: В 9 т. – Т. 1. Законодательство Древней Руси / Отв. ред. В. Л. Янин. – 1984. – 432 с.
2. Преступления против правосудия / Под ред. канд. юрид. наук А. В. Галаховой. – М.: Норма, 2005. – 416 с.
3. Гречишникова В. В. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на встановлений порядок здійснення правосуддя в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Гречишникова Вікторія Володимирівна. – Дніпропетровськ, 2011. – 207 с.
4. Історія держави і права України: [підруч.] / За ред. В. Я. Тація. – К., 2000. – 580 с.
5. Шкіль В. В. Адміністративно-правова охорона правосуддя в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Шкіль Максим Вікторович. – К., 2012. – 208 с.
6. Маляренко В. Т. Реформування кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: теорія, історія, практика: [монографія] / В. Т. Маляренко. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 544 с.
7. Российское законодательство X–XX веков : В 9-ти томах. Т. 1 Законодательство периода образования и укрепления Русского централизованного государства / Отв. ред. А. Д. Горский. – 1985. – 520 с.
8. Российское законодательство X - XX веков: Законодательство периода становления абсолютизма. В 9-ти томах. Т. 4 / Отв. ред.: Маньков А. Г.; Под общ. ред.: Чистяков О. И. – М.: Юрид. лит., 1986. – 512 с.
9. История государственного управления в России : Учебник для вузов / Под ред. проф. А. Н. Марковой. – М.: Закон и право; Изд. Объединение «Юнити», 1997. – 279 с.
10. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен [Текст] : монографія / В. К. Колпаков / Національна академія внутрішніх справ України. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
11. Плесовских В. Д. Порядок управления в Российской Федерации: дис. ... док. юрид. наук: спец. 12.00.14 «Административное право; финансовое право; информационное право» / В. Д. Плесовских. – Тюмень., 2001. – 426 с.
12. Константин О. В. Джерела адміністративного права України: Монографія. – К.: Українське агентство інформації та друку «Рада», 2005. – 120 с.
13. Основы законодательства Союза ССР и союзных республик об административных правонарушениях (приняты ВС СССР 23.10.1980) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.lawmix.ru/docs_ccsr/2008
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
15. Кодекс України про адміністративні проступки: Проект від 24.05.2004 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/w.
16. Марчук В. І. Встановлений порядок управління: суперечності національного законодавства / В. І. Марчук // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2010. – Вип. 4. – С. 364-368. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2010_4_79

*T. Kolinko,
post-graduate of the
Dnipropetrovsk State University of Internal
Affairs*

DEVELOPMENT OF LEGISLATION ON ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR ELIGIBILITY DETERMINING INSTALLING PROCEDURE OF MANAGEMENT IN UKRAINE: HISTORICAL AND LEGAL EXPORTS

The article traces changes in legislation and legal practice from the very beginning of the elements of legal liability for violations that violate the established order of management, to the modern period of its rapid development in Ukraine.

Several stages have been identified that have conditional chronological boundaries, namely: the first (up to 1845) is characterized by the absence of legal separation of administrative offenses from among the whole set of unlawful acts, the appearance of the first normative acts, which established responsibility for violations of the order of administration (Russkaya Pravda, Polish the statutes of the Casimir the Great and the statutes of the Grand Duchy of Lithuania, Judaism 1497 and 1550, Sobornoe Ulovanii in 1649, the second (from 1845 to 1864) is characterized by an official consolidation in the legislation and the term "order of management" (the Code of Penalties, criminal and corrective in 1845); the third (from 1864 to the 20th of the XX century) is connected with the adoption of the Statute of the punishment of 1864 and the official distinction in the law of concepts "Misdemeanor" and "crime", the association in its II section of the offenses that violate the established order of governance; the fourth (20-30 years of the XX century) is marked by the adoption of the Administrative Code of the Ukrainian SSR, the official establishment of the term "established procedure in the administrative law" management "and the emergence of the first sciences researches of the outlined problems; The fifth (40-70 years of the twentieth century) is characterized by intensification of scientific research of the problems of judicial review of administrative offenses; the sixth (80's of the twentieth century) - the adoption of the Fundamentals of the Legislation of the Union of Soviet Socialist Republics and the Union Republics on Administrative Offenses (1980) and the Code of Ukraine on Administrative Offenses (1984); The seventh (from the beginning of the 90s to the twentieth century and till now) is marked by the rapid development of legislation on administrative responsibility, as well as by the activation of modern scientific researches on the issues of judicial review of cases of administrative violations, including in the area of he established order of administration.

Key words: *administrative liability, administrative offense, established procedure of administration, court, judge, court proceedings.*

Надійшла до редакції 17.10.2017